

24

Handwritten text in Gothic script, partially obscured by the binding edge.



76

DECANUS
COLLEGII PHILOSOPHICI
IN
ACADEMIA LIPSIENSI
Professorum

sua Facultatis
Lectiones Publicas
significat.

PP. Dominicâ Rogationum
d. 8. Maii Anno M DCLXX.

17.

Cùm ante hos quinque annos Facultatis nostræ Professorum lectiones indicerentur, disputatum est aliquid adversus *Edmundi Dickinsoni Oratiunculam pro Philosophiâ liberandâ*, quæ Delphis ejus Phœnicizantibus Oxoniæ A. 1655. vulgatis adjuncta legitur. Nunc eadem nos invitat occasio, ut aliquid opponamus *Tractui Theologico-politico* similis argumenti, Hamburgi, si titulo credimus, excuso, nec ita pridem ad nos, (musteum enim opus est, hoc ipso videlicet anno editum,) allatum, quo nescio quis lucifuga scriptor ostendere conatur, *libertatem philosophandi non tantum salvâ Pietate, & Reip. pace posse concedi, sed eandem, nisi cum pace Reip. ipsâq; Pietate tolli non posse.* Par scopus utriq; fuit auctori, ut opinandi, novisq; orbem dogmatibus inundandi maximam svaderent licentiam. Hoc interest, quòd Pandoram suam Dickinsonus quidem in Philosophorum Scholas tantum, alter ille potius in Sacraia Theologorum introducere laboravit. Quamquam enim & hic, si titulum inspicias, non aliam libertatem profitetur, quàm *philosophandi*: res ipsa tamen loquitur, omnium *religionum* infinitam licentiam hoc eum nomine occuluisse, sive quòd erubesceret infame, portentum in ipsâ statim libri facie denudare; sive quòd sui rationes delirii sic instituisset, ut quas nos vocamus controversias fidei, ipse non ad fidem, sed ad philosophiam referret. Nimirum *fidei* vocabulum ad solam obedientiam, (h. e. si eventum rimeris, ad externam in humano foro honestè vivendi disciplinam,) arctavit; ex adverso *philosophiæ* laciniam ad omnem veritatem, (etiam sine quâ placere DEO nos posse negant orthodoxi,) extendit a). Eâ re factum ut illius philosophicæ libertatis exemplum laudaret in urbe Amstelodamensi, in quâ omnes, inquit b), *cujuscunq; nationis & sectæ homines summâ cum concordia vivunt, -- & nulla omnino tam odiosa secta est, cujus sectarii, (modo neminem ledant, & suum unicuiq; tribuant, honesteq; vivant,) publicâ Magistratum auctoritate & presidio non protegantur.* Scire sic, opinor, licet, quænam illa sit Resp. quam in præfatione c) prædicans, raræ quæ felicitati imputans, quòd in eâ sibi vivere contigisset, eam esse ait, ubi unicuiq; judicandi libertas integra concedatur.

In

a) Cap. XIV. cùm p. 162. asseruisset, *fidem non tam requirere veram, quàm pia dogmata*, postea p. 165. 166. hæc profert: *Philosophia scopus nihil est præter veritatem; Fidei autem -- nihil præter obedientiam & pietatem. -- Fides igitur summam unicuique libertatem ad philosophandum concedit, ut quisquid velit, de rebus quibuscunque sine scelere sentire possit.*

b) c. ult. p. 132.

c) * 3.

In hac tamen tantâ felicitate tam infelix ipse fuit, ut nominis eum sui puduerit: nempe hominem religionis illius, quæ sectas omnes & natas in huc usq; diem & nasci possibiles, dummodò sit in generalissimis quibusdam, iisq; paucis capitibus *d*) consensio, æquè probans patentem Atheismo portam aperit. Naturalismum appellare solemus: cujus Rudimenta vel Institutiones, bonam partem est pestilentissimis duorum nostri seculi Novatorum principiis confutas & interpolatas qui librum illum nominet, fortasse rem ipsam dicat. Cum enim totius operis duas partes *e*) animo concepisset Autor, quarum altera Libertinismum illum veræ fidei seu religioni, altera paci Reip. consentaneum esse defenderet: prior Theologiam Edoardi Baronis Herberti, posterior Politicam Thomæ Hobbesii sapit. Neq; nihil Præadamitæ Peyrerio debere videtur *f*). In eo autem propriam sibi patitur insaniam, quòd ne DEO quidem Prophetis loquenti plura vult infallibiliter credi oportere, (horrescit hæc scribens calamus,) quàm quæ de substantiâ sint revelationis ac fine *g*), nempe quòd in cæteris non tam veritati se DEUS, quàm opinionibus Prophetarum, quæ falsæ non rarò fuerint, accommodaverit *b*). Verùm de hac profanitate proferre plura non est hujus instituti, præsertim

)(2 cùm

d) Quinque articuli Edoardi Herberti, Naturalistarum hujus ævi Patriarchæ, noti sunt è cap. ejus I. de Relig. Gentil. p. 2. & è p. 268. seqq. de Veritate. Noster verò Anonymus fundamentalia fidei catholice dogmata nulla præter hæc 7. agnoscit c. XIV. p. 163. 1. Deum existere. 2. eum esse unicum. 3. omnia ipsi parere. 4. ipsum in omnia supremum habere jus. 5. cultum Dei ejusque obedientiam in solâ justitiâ & charitate, sive amore ergà proximum consistere. 6. omnes, qui hæc sciendi ratione Deo obediunt, saluos tantum esse; reliquos autem, qui sub imperio Soluptionum & sunt, perditos. 7. Deum penitentibus peccata condonare. Postea sic differit: Caterum quid Deus sit, an scil. sit ignis, spiritus, lux, cogitatio &c. id nihil ad fidem: -- nihil etiam ad fidem, si quis credat, quòd Deus - res dirigit ex libertate, vel necessitate natura; - quòd homo ex arbitrii libertate, vel ex necessitate divini decreti DEO obediat. --

e) Insinuat has partes titulus quodammodò, dum Pietatem à Reip. pace distinguit. Clariùs eam indicant verba præfationis ** I. Postquam his libertatem &c. inchoatur autem pars altera à c. XVI.

f) Intelliges, ubi quæ Anonymus noster c. II. p. 22. 23. de Sole temporibus Josuæ stante, de umbrâ in horologio Achas retrogradâ, de Noachi diluvio differit, compones cum Systemate Præadamitæ Theologico lib. IV. c. 4. 5. & 7.

g) ea verò quàm arctis limitibus includat, vel hoc lemma docebit cap. XIII. *Ostenditur, scripturam non nisi simplicissima docere, nec aliud præter obedientiam intendere, nec de Divinâ naturâ aliud dicere, quàm quòd homines certâ sciendi ratione imitari possunt.*

b) cap. II. p. 28.

§ Satis superque: ubi postea Kainum quoque Prophetis annumerat.,

cum honoratissimum haecenus Collegam nostrum FRID. RAP-
POLTUM, summæ Virum eruditionis ac sapientiæ cognoverimu
in eonunc esse, ut Naturalismi totius everfionem argumentum
faciat habendæ propediem orationis, quæ Theologicam Professio-
nem, (quod felix faustumq; sit!) auspicietur. Id agebamus tantum,
ut Anonymi ratiunculas, quæ sepositâ etiam hypothese naturalisticâ
insanam quidvis in quocunqve disciplinæ genere novandi licentiam
colorant, vocaremus ad examen. Eas ipse servavit vigesimo sui Tra-
ctatûs, h. e. ultimo capiti, quo, ut habet lemma, ostenditur, in liberâ Rep.
unicuiq; sentire quæ velit, & quæ sentiat, dicere licere.

Observamus initiô, tametsi libertatem istiusmodi non tam Re-
gis aut optimatum statui, quàm Democrático regimini, (hoc enim
ipsi est *Resp. libera*,) convenire innuit *i*): (nec diffitear, populari
formæ cum illâ Naturalismi Babele maximam intercedere sympa-
thiam;) argumenta ejustamen præcipua tam esse generalia, ut in
quamlibet Reip. speciem, si quid valent, & quæ valeant: illud inprimis, à
quo caput orditur, de impossibili. Nam si quid impossibile est, non
minùs in eo ludet operam Rex Monarcha, quàm Populus liber.

Jam in fine capitis ipse quidem in sex puncta, quicquid hîc dix-
erat, colligit: sed instituto nostro, quibus à spacio chartæ lex præscribi-
tur, forsan & analysi, cujus ipse non exquisitissimus fuit artifex, me-
lius consulatur, si rem omnem ad tria revocemus. Sic enim est:
primò impossibile putat, libertatem isthanc hominib; adimere *k*); *dein-*
de quosdam ipsi tamen limites ponit *l*); *tandem* objectioni, quæ liber-
tatem ex incommodis reprehendit, satisfacere conatur *m*). In sin-
gulis ea tantum, quæ videbuntur eminere, perstringemus.

De *primò* hæc ejus verba excerpo: *Nemo jus suum naturale,*
sive facultatem suam liberè ratiocinandi -- in alium transferre, neq; ad id
cogi potest. Hinc ergò fit, -- ut summa majestas injuriam subditis face-
re -- videatur, quando unicuiq; præscribere vult, quid tanquam verum am-
plecti, & tanquam falsum rejicere -- debeat; hæc enim uniuscujusq; juris sunt,
quo nemo, etsi velit, cedere potest -- n]. -- *Si itaq; - unusquisq; maximo*
natura jure dominus suarum cogitationum est, sequitur, in Rep. nun-
quam nisi admodum infelici successu tentari posse, ut homines quævis diver-
sa & contraria sentientes, nihil tamen nisi ex præscripto summarum potesta-
tum

i) vide p. 225. in fin. & conf. p. 231. item præfat. * 3.

k) ab initio capitis p. 225.

l) p. 226. §. *Verum cum serò nequaquam*.

m) p. 229. §. *Equidem fateor,*

n) p. 225.

rum loquantur: nam nec peritissimi, ne dicam plebem, tacere sciunt o). Hic assentior, imperio civili nihil esse potestatis in cogitatus internos quã tales, quanquam hujus rei causam non satis explanatè tradit Anonymus. Sed cave cum ipso p) ab his internis actibus ad illos loquendi, aut signis aliis cogitata mentis edendi, externos argumenteris. Nam hos id ipsum, quod externi simul & liberi sunt, obnoxios imperio facit. Imò verò, inquit noster, non sunt liberi. Quis enim tacere potest? Sanè tui similes, Anonyme, tacere non possunt. Nam si potuisses, non quæsisisses typographum. Sed vide, amabo, in hãc ipsã impotentiã tuã vel scintillam libertatis. Nam bellissimè potuisti nomen tuum obticescere. Hoc autem scire te velim, posse leges etiam impotentibus poni, si hanc impotentiam illis pravi mores induerint. Multi non possunt furaces manûs cohibere: nec horum tamen contemplatione te credo furandi licentiam introductam cupere.

Progredior ad membrum alterum. In quo rectè quidem hoc pronuncias q), (pergam enim te alloqui,) perniciosissimum esse, libertatem omnino, h. e. nullis circumscriptam terminis, concedere. Sed termini tui parum sanæ Politicæ fundamentis, quæ excutere hinc non licet, superstructi, partim inepti sunt, si modum reputo, partim, si objectum, laxi nimis. Ad modum hæc pertinent, cum ais r), posse aliquem contra summarum potestatum decretum omnino sentire, & judicare, & consequenter etiam dicere s), modo simpliciter tantum dicat vel doceat t), & solâ ratione, non autem dolo, irâ, odio, nec animo aliquid in Remp. ex autoritate sui decreti introducendi defendat. Gravius eum peccare fateor, qui dum recepta suæ Civitatis decreta convellit, affectûs malevolentia miscet: Sed sæpè magis nocet speciosis rationum coloribus picta, quàm turbulenta passionum fluctibus oratio. Rectius opinor distinxisses inter secreta pectoris, quæ se privatim exonerant in sinum amici taciturni, & quæ diffunduntur per plateas publicas. Neque noxam hinc effugiet illa cautio, si quis simul suam sententiam iudicio summæ potestatis submittat u), quã in hoc opere te quoque usum video x). Nam qui palam disseminat venena, ut ea se maximè dicat Medicorum censura subicere, non ideo minorem edet stragem. Antè-

o) p. 226. p) facit hoc non tantum hinc, sed & membro sequente, ubi quare literam l. q) p. 226. r) p. 227. s) respice ad lit. p.

t) contra decretum summarum potestatum agere vetat scriptor in præcedentibus; docere hinc non vetat. Quasi docere non sit agere, u) p. 227. x) in fine totius libri.

Antequam adveniat Medicus, jam turba cadaverum erit: imò genus hoc veneni tantò bibitur avidiùs, quantò severiùs vetatur. Ad *obje-ctum* ubi pervenisti, opiniones in Rep. seditiosas, eoq; minimè ferendas, eas tantùm judicas, *quæ simul ac ponuntur, pactum, quo unusquisque jure agendi ex proprio suo arbitrio cessit, tollitur: e. g. si quis sentiat, summam potestatem sui juris non esse, vel neminem promissis stare debere: cæteras seditiosas esse inficiaris, nisi forte in Rep. aliquâ ratione corruptâ y), h. e. ut è sequentibus intelligo, quæ non unicuiq; eandem philosophandi libertatem concedat, quam fides (Naturalistica tua) unicuiq; concedit x].* Sic ergò per te nulla lex vetabit, quò minùs furiosissimus quisq; virus in religione suum evomat publicè: *quæle his & ipsis nundinis de statu loco & vitâ animarum nescio cujus anonymi disquisitoris a) circumvolavit.* Atqvi seditiosas opiniones illas quoq; meritò censemus esse, quæ consentientes alioqvi circa fidem rectè se habentem animos, cum periculo salutis æternæ discindere possunt in factiones. Ne illa quidem insuper habenda est seditio, quâ tot ac tam diversæ philosophantium viæ discipulorum ingenia conturbant, dum, ut ait Comenius *b)*, non in commune ædificamus, sed in partes dilapsi sua tantùm quisque communire, aliena cuniculis quibuscunq; subruere satagit.

Tu verò, ut ad *tertium* veniamus, hæc incommoda parvipendis, jamq; pensari vis ea ingenti commodo: nam *hæc libertas, ais, apprimè necessaria est ad scientias & artes promovendum c), quæ tamen libertas lougè dissidet ab illâ nobis invisâ d); jam oppositæ servitutis incommoda enumeras: sequi enim adulationem & perfidiam, ut homines quotidie aliud sentiant, aliud loquantur e); sequi schismata in Ecclesiâ f); sequi virorum honestorum, qui diversa sentiunt, & simulare nesciunt, exilia & neces g); jam Amstelodami urbis exemplo confici putas, quæ ex immani illâ tuâ libertate orientur in commoda, solâ summæ potestatis autori-*

tate
y) p. 228. x) p. 229. a) impressa Disquisitio est in 12. absque loci temporisque mentione. Castigavit jam eam obiter Erasmus Francisci in præf. seines *Geschichtspiegels*.

b) Diatyp. Pan soph. p. 58. quem & vide pag. 36. 56. meretur enim omninò contrâ Libertinos illos legi: quanquam despero fore, ut aliquando per universum orbem illa, quam svaviter somniat, Pan sophia regnet, quâ sublatis diffidiis (p. 32.) *nemo se in Philosophiâ dicet Platonicum vel Aristotelicum, in Theologiâ Lutheranum vel Calvinianum, vel Pontificium, omnes autem Philosophos & Christianos* (p. 60.)

c) p. 229. d) Liberum esse nos etiam volumus nobilioribus ingeniis, inventa nova nec periculosa eruditorum judiciis modestè exponere; non liberum Babilioni cuivis, nugas suas Scholis obtrudere. e) p. 229. f) p. 230. g) ibid.

tate vitari posse h). At enimverò temperata servitus nostra neminem cogit animi sensa dissimulare, tantum vetat publicè receptis per contumaciam obniti i). Schismatum verò longè major metus est ab illâ Naturalismi licentiâ, quàm ubi linguam omnium unam & cor unum esse leges jubent. De exiliis & necibus quæ dicis, ad ea respondeant Pontificii: nos illa non feriunt, qui negamus religionis ergò vim esse, cuiquam, nisi seditionis aut blasphemix flagitium accedat, inferendam. Apud Amstelodamenses civili pace sectas omnes cum hominibus frui audio, pace spirituali cum DEO frui non audio, neq; si à te audiam, credo. Lauda interim tu in urbe unâ tot sectas, Ego in Academia nostrâ laudo tot Professorum ut religionem unam, sic unam studia discentium promovendi cupiditatem. Cui hæc ipsorum *πικάνδια* testimonium dicent.

h) p. 231. 232. i) Anonymus ipse p. 227. civem suum *sapè contra id quod bonum judicat, & palàm sentit, agere debere pronunciat.*

MANE HORA VI. D. JOHANNES ITTIGIUS, Phys. Prof. Publ. Acad. p. t. Rector, Synopsis Physicam, quam superiore anno auspicatus est, nondum verò propter negotia publica ad finem perduxit, quantum muneris gravitas permittet, continuabit.

HORA VIII. L. VALENTINUS ALBERTI, Dialect. Philipp. & Metaph. P. P. ex Logica diebus Lunæ & Martis, Jovis autem & Veneris ex Metaphysica, Canones non ubivis obvios nec ab aliis satis expositos seligere, eorumq; 1. Autores, 2. fontem in præceptis, & 3. exempla tradere, 4. antithesin & 5. abusum refellere perget, observans scilicet, hunc laborem gratum non minùs ac utilissimum esse Studiosæ Juventuti.

HORA IX. M. JOHANNES RÜHN / Prof. Math. continuabit & hæc æstate absolvet Doctrinam Astrologicam, cui calculum Eclipsium subjunget, præmissis Elementis Arithmeticis, logisticis præsertim, ad motuum celestium supputationes necessariis: Operæ privatae erunt occupatæ circa Operationes geodæticas, experimenta optica & observationes astronomicas.

HORA XI. M. JOACHIMUS FELLERUS, Poës. Prof. P. lectiones suas propediem, Jesu Fortunante, auspicaturus, vestigiis Plur. Rev. & Ampliss. Dn. D. Frid. Rappolti, hætenus Poës. nunc Theol. P. P. celeberrimi, pro virili insistet, quin & ipse Horatium ad Philosophiam perget exigere, cumq; jam duo Carminum Horatianorum libri ab Optimo Antecessore hoc genere commentandi sint, absoluti, deinceps tertium quoq; & quartum pertractabit eodem mo-

do, adeoque, quæ aut Peripaton Aristotelis, aut Stoicorum porticum, aut hortum Epicuri redolebunt in illis, (Eclecticum enim Flaccum fuisse constat,) ea certis observationibus inclusa exhibebit. Et hæc quidem dictabit ad calamum, Cætera verò, quæ ad Humanitatem spectabunt, monebit obiter, & quasi per discursum.

A MERIDIE HORA I. M. JAC. THOMASIUS, Eloq. Prof. P. & h. t. Collegii Philosophici Decanus perget in dictandis illustrandisque Thematibus Oratoriis, initium facturus à Themate de Raptu Sabinarum.

HORA II. M. OTTO MENCKENIUS, Phil. Pract. Prof. P. Hugonis Grotii de jure belli ac pacis librorum succinctam per aphorismos Politicos analysin, ipsumque adeò operis istius nucleum publicis prælectionibus exhibebit. Intra privatos verò parietes Grotiani operis textum fusius interpretabitur, ventilandumque privatis disputationibus subjiciet. Universam item Philosophiam Practicam secundum ductum Thomasianarum tabellarum iis tradet, qui ex fontibus Aristotelicis solidiorem hujus disciplinæ notitiam cupiunt haurire. Eoque absoluto vel Svetonii Augustum, eâ, quâ hæctenus Cæsarem, methodo, vel Taciti Annales *περὶ κλιωτέρας πολιτικῆς* studiosis, Deo vires indulgente, explicabit.

HORA III. CHRISTIAN FRIDERICUS Græckenstein / L.L. & Histor. Prof. Publ. perget in explicandâ Historiâ Universali juxta Ideam Bunonis. Privatim Geographiam tradet, itemque Notitiam Imperii Bœcleri elucidabit.

HORA EAD. L. JOHANNES OLEARIUS, Græcæ Lingvæ Professor publicè quæ supersunt in MATTHÆO capita tredecim intermedia à XIII. ad XXV. cum fine anni finire studebit, reliquum temporis ad nundinas usque vernaes daturus enarrationi Historiæ passionis ac resurrectionis Dominicæ à LUCA descriptæ; privatim textus evangelicos festivos ac deindè pericopas epistolares succinctis aphorismis Philologiæ Græcæ Sacræ in servientibus illustrabit. THEOPHRASTI quoque characteres ethicos librum planè aureum explanando studiosæ juventuti familiarem reddet.

HORA IV. M. ANTON. GUNTH. HESHUSIUS, Aristotelici Organi Prof. Publ. enucleatis huc usque libris, qui formalem Syllogismi Analysin in Organo spectant, eos quo fieri poterit compendio explicabit impostero, qui Analysin docent materialem, totiusque Logicæ & objectum continent, & finem principalem.

LITERIS COLERIANIS.

DD A 6358

ULB Halle 3
002 920 387

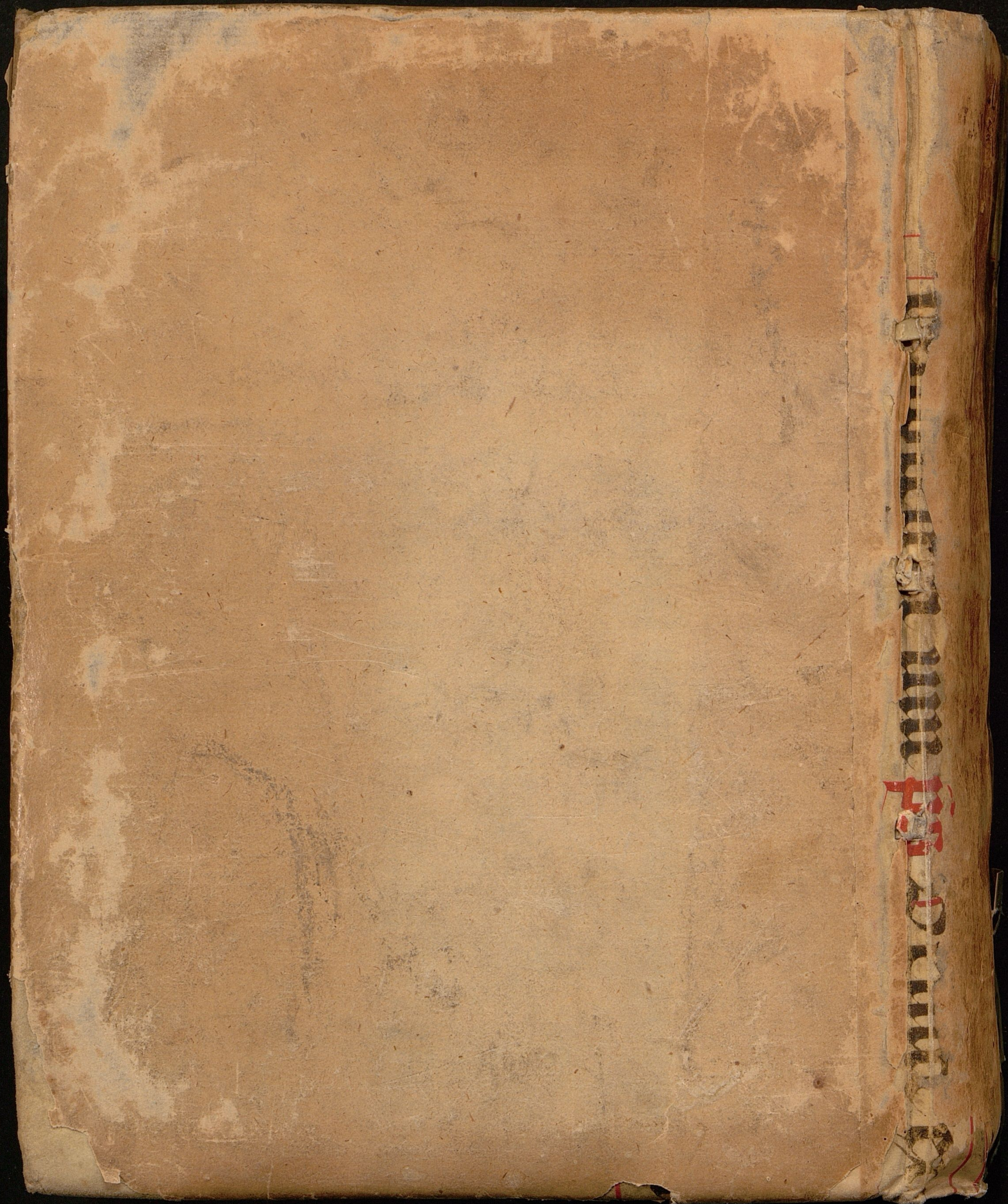


Sb.

Reho ✓ 10/17

Handwritten text on a strip of paper with red vertical lines, possibly a library stamp or inventory label.





m m m m m
P m m m m m

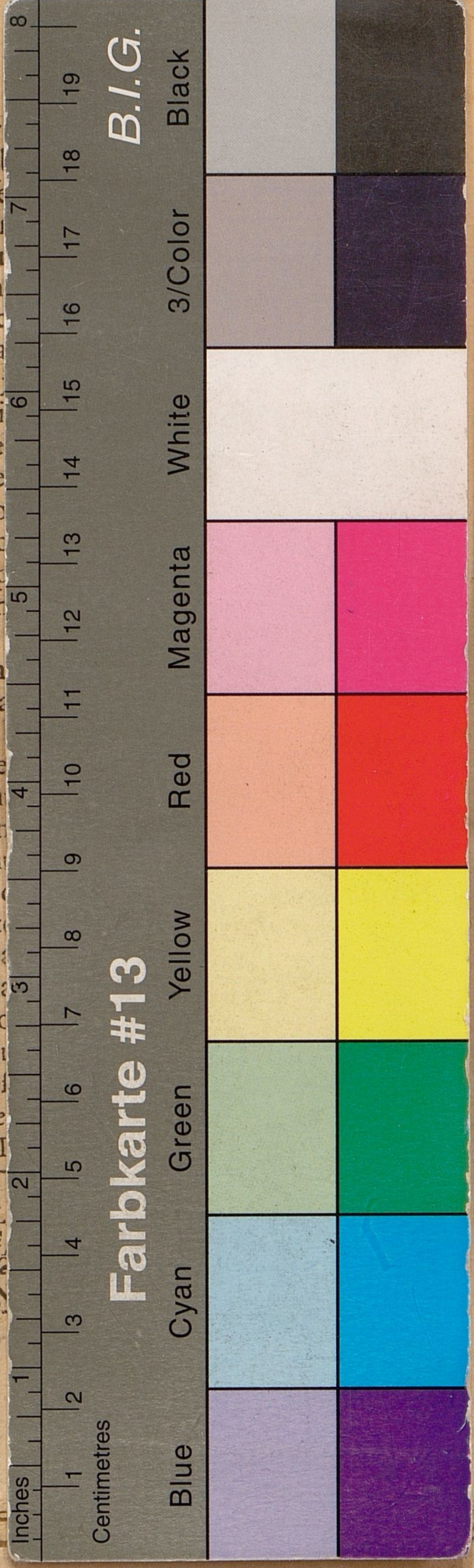


76

DECANUS
 COLLEGII PHILOSOPHICI
 IN
 ACADEMIA LIPSIENSI
 Professorum
suae Facultatis
 Lectiones Publicas
 significat.

PP. *Dominicâ Rogationum*
d. 3. Maii Anno M DCLXX.

17.



Atqv
 nega
 fuisse
 ta rei
 9 plu
 eden
 s dec
 vadea
 bui
 is ali
 hïc e
 rove
 lð co
 nc ab
 ane p
 cis m
 CI B
 arum
 Orna
 m.
 , qve
 escen
 iam n
 cui n
 n, ex
 er lit
 e con
 ...
 spici
 ura e
 præ
 ur. PI
 tario
 e se L
 o sua
 ogi se
 I M

